

Asia: U 15/2026 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista (TEN-E), asetuksien (EU) 2019/942, (EU) 2019/943 ja (EU) 2024/1789 muuttamisesta ja asetuksen (EU) 2022/869 kumoamisesta.

Suomen luonnonsuojeluliitto kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa seuraavaa:

- Liitto esittää vakavan huolen ympäristösääntelyn heikentämisestä.
- Liitto yhtyy valtioneuvoston kantaan, jonka mukaan sääntelyssä tulisi varmistaa ympäristön- ja luonnonsuojelun korkea taso sekä johdonmukaisuus unionin muihin ympäristötoimiin ja ympäristötavoitteisiin sekä yleisön osallistumiseen ja muutoksenhakuoikeuteen nähden.
- Luonnonsuojeluliitto yhtyy valtioneuvoston huoleen siitä, että ehdotus johtaisi ympäristö- ja lupamenettelyjä koskevan EU-sääntelyn monimutkaistumiseen.
- Luonnonsuojeluliitto ei kannata valtioneuvoston luonto- ja lintudirektiiviin ehdottamia muutoksia tai direktiivien stressiteitä.
- Luonnonsuojeluliitto yhtyy valtioneuvoston kantaan siitä, ettei hiljaista hyväksyntää tule ottaa käyttöön ja pitää ehdotusta ongelmallisena perustuslain näkökulmasta. On hyvä, ettei hiljaista hyväksyntää ehdoteta sovellettavaksi ympäristöllisiin lupiin.
- Liitto ei kannata minkään hankkeen vapauttamista ympäristövaikutusten arvioinnista tai Natura-arvioinnista.
- Liitto ei kannata ”erittäin tärkeän yleisen edun” aseman ulottamista uusille hankkeille.
- Liitto pitää ongelmallisena ehdotuksia, joiden mukaan luonnolle aiheutuvia haittoja voitaisiin korvata rahallisilla korvauksilla tai toteuttamalla kompensatiota vasta hankkeen toteutuksen aikana. Luonnonsuojelun kannalta keskeistä ja ensisijaista on aina haittojen välttäminen ja ennaltaehkäisy, toissijaisena toimenä ympäristö- ja luontohaittojen kompensatio on tärkeää. Tällöin kompensatiotoimien tulee kohdistua samaan luontotyyppiin tai lajiin/lajin elinympäristöön, kuin mikä aiheutuneen haitan tai heikennyksen kohde on.

Luonnonsuojeluliiton mielestä lisätoimet uusiutuvan energian lisäämiseksi EU:ssa ja rajat ylittävien energian siirtoyhteyksien parantaminen ovat välttämättömiä ilmastotavoitteiden ja EU:n energiaomavaisuuden kannalta erityisesti huomioiden kiristynyt geopolitiittinen tilanne.

Sähköverkkojen vahvistamisella ja uusiutuvan energian integroinnilla energiajärjestelmään voidaan vähentää fossiilisten polttoaineiden käyttöä ja parantaa energiajärjestelmän resilienssiä. Energiasiirtymässä on kuitenkin varmistettava, ettei infrastruktuurihankkeita edistetä luonnon kustannuksella (Ei merkittävää haittaa- eli DNSH-periaatteen varmistaminen).

TEN-E-asetuksen uudistuksessa korostetaan sähköverkkojen kehittämistä ja rajat ylittävien siirtoyhteyksien vahvistamista. Sähköverkkojen riittävä kapasiteetti on keskeinen edellytys energiajärjestelmän sähköistymiselle. Samanaikaisesti tulee kuitenkin varmistaa, että TEN-E-asetuksen mukaisen infrastruktuurin kehittäminen tukee EU:n ilmastotavoitteita. EU-rahoituksella ei tule edistää fossiilisiin polttoaineisiin perustuvaa infrastruktuuria, tai ratkaisuja, jotka pitkittävät fossiilisten polttoaineiden käyttöä. Tämä koskee erityisesti vety- ja kaasuinfrastruktuuria.

Luonnonsuojeluliitto nostaa esille Euroopan unionin ja Suomen toistaiseksi saavuttamattomat tavoitteet materiaalitehokkuuden ja kiertotalouden suhteen ja muistuttaa biokaasun talteenoton tehostamisen ja hyödyntämisen tarpeesta. Biokaasun tuotannon ja talteenoton merkitys korostuu lannoite- ja polttoaineomavaraisuuden, hajautetun energiantuotannon sekä huoltovarmuuden vuoksi.

Luonnonsuojeluliitto on huolissaan siitä, ettei komissio ole tehnyt ehdotuksesta varsinaista vaikutusten arviointia, vaikka ehdotus puuttuu keskeisiin unionin vaikutusten arvioihin, joilla turvataan luonnon- ja ympäristönsuojelua.

Asetus sisältää mahdollisuuksia vapauttaa tietyin edellytyksin infrastruktuurihankkeet, jotka kuuluvat kansalliseen kehittämissuunnitelmaan, ympäristövaikutusten arvioinnista tai Natura-arvioinnista. Lisäksi tietyille energiainfrastruktuurihankkeille voitaisiin myöntää automaattisesti erittäin tärkeän yleisen edun asema arvioitaessa luonto- ja lintudirektiivien sekä vesipuitedirektiivin poikkeamisedellytyksiä. Suomen luonnonsuojeluliitto ei kannata näitä muutosehdotuksia, vaan katsoo, että hankkeiden vaikutukset on arvioitava tapauskohtaisesti. Ympäristövaikutusten arviointi ja Natura-arviointi ovat keskeistä haitallisten ympäristövaikutusten ehkäisemisessä, niitä ei tule poistaa milteään hankkeilta. Vaihtoehtojen ja vaikutusten arviointi on tärkeä osa hyvää suunnittelua ja ennakoivalvontaa. Muu johtaa helposti kaikille osapuolille hankaliin jälkivalvontatapauksiin.

Tarve lupamenettelyjen nopeuttamiselle energiasiirtymän vauhdittamiseksi on ymmärrettävä. Kuitenkin Suomessa keskeiset syyt luvituksen viivästymiselle ovat lupahakemusten puutteissa ja viranomaisten riittämättömissä toimintaresursseissa. Lupamenettelyjen nopeuttamiseksi tulisi ensisijassa vahvistaa lupaviranomasten resursseja, joita uhkaavat tulevaisuudessa valtionhallinnon leikkaukset. Hankkeiden hyväksyttävyyden ja vaikutusten kannalta luonnonsuojelun tason heikentäminen tai osallistumisoikeuksen rajoittaminen ovat haitallisia. Suomessa kansalaisten ympäristöoikeudet on turvattu perustuslailla, jota ei voi tällä tavalla ohittaa. Erityisen ongelmallinen on ehdotettu hiljaisen hyväksynnän menettely, joka voi heikentää oikeusturvaa ja vaikeuttaa muutoksenhakua.

Suomen luonnonsuojeluliitto pitää ongelmallisena ehdotuksia, joiden mukaan luonnolle aiheutuvia haittoja voitaisiin korvata rahallisilla korvauksilla tai toteuttamalla kompensatiota vasta hankkeen toteutuksen aikana. Luonnonsuojelun kannalta keskeistä on haittojen välttäminen ja ennaltaehkäisy.

Energiasiirtymää ei voida toteuttaa kestävästi ja hyväksyttävällä tavalla, mikäli se johtaa luonnon monimuotoisuuden heikentymiseen tai vesistöjen hyvän tilan vaarantumiseen. Fossiilisista polttoaineista luopumisen ohella on välttämätöntä vähentää muidenkin uusiutumattomien raaka-aineiden kulutusta - siis luonnonvarojen ylikulutusta.

Lisätietoja

Hanna Aho, johtava asiantuntija, 040 628 9495, hanna.aho@sl.fi

Nelli Immonen, ilmastoasiantuntija, 045 7885 2037, nelli.immonen@sl.fi